

Dr Igor Żurba

Katedra Gospodarki Międzynarodowej i Międzynarodowych Stosunków Ekonomicznych
Instytut Stosunków Międzynarodowych
Uniwersytet Kijowski imienia T Szewczenko

Euroregion jako najbardziej zaawansowany organizacyjnie i funkcjonalnie poziom współpracy transgranicznej

Realizując program integracji europejskiej, Ukraina stara się poprzez system instytucji adaptować wiodące doświadczenia europejskie i dostosowywać się do współczesnych standardów rozwoju społeczno-gospodarczego. Zadania te można realizować poprzez stosowanie różnych form współpracy z partnerami zagranicznymi, z których jedną jest współpraca transgraniczna.

Badania naukowe potwierdzają, że współpraca międzynarodowa, regionalna a szczególnie transgraniczna w strukturze międzynarodowych kontaktów gospodarczych odgrywa największą i najważniejszą rolę. Proces ten jest charakterystyczny dla całego systemu związków gospodarczych na świecie, szczególnie zaś dla kontynentu europejskiego, na którym funkcjonują najbardziej znane i przodujące na świecie międzynarodowe regionalne struktury gospodarcze.

Biorąc pod uwagę sytuację społeczno-gospodarczą Ukrainy oraz jej problemy w doskonaleniu systemu zewnętrznych kontaktów ekonomicznych, a także koniunkturę rynku zewnętrznego należy podkreślić, że obecnie mamy do czynienia z procesem poszukiwania nowych form współpracy gospodarczej. W tych uwarunkowaniach proces wprowadzania i rozwoju międzynarodowej, subregionalnej współpracy ekonomicznej wychodzi na plan pierwszy.

Należy zwrócić uwagę na fakt, że euroregion jest najwyższym poziomem sformalizowania związków transgranicznych. Często w literaturze ekonomicznej pojęcie „współpraca transgraniczna” oraz „euroregion” jest wykorzystywane jako synonim. Z tym nie można się zgodzić, ponieważ euroregiony można określić jako formę koncentracji inicjatyw transgranicznych, czyli posiadają one wyższą formę organizacyjną [Лендел, 2000].

W naukowej literaturze zagranicznej i krajowej pojawiło się немало sporów i prób określenia pojęcia „euroregion”. Przykładem może być określenie za K. Sodu, który „euroregion” określa jako grupę jednostek municypalnych, należących do państw położonych po różnych stronach granicy, posiadających wspólną strukturę administracyjną” [Foreign..., 2002].

B. Кравченко, badacz ukraiński specjalizujący się w dziedzinie finansów organów samorządu lokalnego, określa euroregion jako międzynarodowy subregion współpracy ekonomicznej.

Jeszcze inny autor ukraiński, З. Петренко, określa „euroregion” jako „międzypaństwowe transgraniczne regionalne organizacje, które przewodniczą obwodom przygranicznym i rozwijają się zgodnie z uzgodnionymi planami i projektami”.

Dalej С. Писапенко określa, że euroregion to forma współpracy transgranicznej między społecznościami terytorialnymi albo miejscowymi organami władzy regionów przygranicznych dwóch albo więcej państw, posiadających wspólną granicę, ukierunkowana na koordynację ich wspólnych wysiłków i uzgodnionych działań w różnych sferach działalności, odpowiednio do obowiązującego porządku prawnego danego państwa i norm prawa międzynarodowego. Jej celem jest rozwiązanie wspólnych problemów w interesie ludzi zamieszkujących dany region po różnych stronach granicy [Долішній, Злупко, Вовканич та ін., 2003, s. 345-346].

Można więc dojść do wniosku, że euroregion jest jedną z form organizacyjnych kontaktów o charakterze transgranicznym, w której – w granicach swoich kompetencji oraz za zgodą centralnych organów państwowych, na podstawie rozszerzonych upoważnień do współpracy międzynarodowej – miejscowe organy władzy obwodów przygranicznych posiadają możliwość opracowywania specjalnych kompleksowych programów współdziałania ekonomicznego, kulturalnego i humanistycznego, realizowania konkretnych projektów transgranicznych i ekonomicznych, rozwiązywania problemów zatrudnienia, infrastruktury i ekologii.

Cechy szczególne, które charakteryzują euroregion, jako formę współpracy transgranicznej:

- geograficzna – euroregion to terytorium, które posiada konkretne położenie geograficzne;
- polityczna – części tego terytorium znajdują się pod jurysdykcją suwerennych państw, mających wspólną granicę państwową;
- administracyjna – w tym rozumieniu euroregion tworzą regiony przygraniczne państw, mających wspólną granicę państwową;
- funkcjonalna – euroregion to forma współpracy transgranicznej, przy czym jest to wyższa forma organizacyjna takiej współpracy [*Транскордонне...*, 2006, s. 42-43].

Podstawową ideą oraz misją euroregionów jest ich funkcja platformy organizacyjnej dla dobrowolnej współpracy miast, społeczności i instytucji na terenie przygranicznym sąsiednich krajów.

Funkcjonowanie euroregionów jako formy współpracy transgranicznej ma charakterystyczne cechy. W płaszczyźnie prawnej działalności euroregionów wymienić można następujące:

- utworzenie euroregionu nie prowadzi do powstania nowego podmiotu administracyjno-terytorialnego posiadającego status osoby prawnej;
- uregulowania prawne na terenie każdego z państw – członków euroregionu

dostosowane są do obowiązującego porządku prawnego państwa, do którego region należy;

- organy zarządzające euroregionem wykonują funkcje koordynacyjne i nie posiadają wydanych pełnomocnictw oraz nie mogą zmieniać organów władzy działających na terenie każdego z członków.

W aspekcie politycznym euroregiony:

- nie działają przeciw interesom państwa;
- nie są ponad państwowymi tworami;
- w swojej działalności nie zastępują państwa w pełnieniu funkcji w zakresie polityki zagranicznej.

W aspekcie historycznym, w przeważającej większości przypadków, euroregiony łączą tereny mające wspólną historię, a nawet tereny, które wchodziły w skład jednego państwa, w niektórych przypadkach łączą tereny, które były kiedyś tzw. obszarami spornymi.

Zasadą jest, że są to tereny wielonarodowościowe, zamieszkiwane przez różne grupy etniczne. W wielu przypadkach regiony przygraniczne zamieszkują dosyć liczne mniejszości narodowe, będące większością etniczną narodu zamieszkującego po drugiej stronie granicy.

Należy podkreślić fakt, że kształtowanie struktur euroregionalnych w UE oraz w krajach postkomunistycznych różni się od siebie. Jeżeli w krajach zachodnich kluczowym zadaniem jest „ulepszenie” wielopoziomowego systemu związków, to dla Europy Wschodniej głównym celem będzie „odnowienie” współpracy na wszystkich poziomach na terenach byłego ZSRR i RWPG. Wspólne są tutaj ogólnoeuropejskie priorytety bezpieczeństwa stałego rozwoju i budowy sieci transeuropejskich. Istotnie odróżnia się poziom kontaktów rynkowych i warunki „startowe” współdziałania na poziomie regionalnym i międzypaństwowym. Również zasadniczą różnicą jest stan bazy normatywno-prawnej oraz infrastruktury. Dlatego pierwszoplanowym zadaniem dla nowych euroregionów jest rozwiązywanie wspólnych problemów, w warunkach trudnego położenia ekonomicznego i jednocześnie rozbudowywanie podstaw bezpiecznego rozwoju społeczno-gospodarczego, tak dla każdego członka, jak i dla regionu jako całości [Долішній, Злупко, Вовканич та ін., 2003, s. 346-348].

Na Ukrainie, wzdłuż granicy zachodniej, będącej granicą z krajami Europy Centralnej i Zachodniej, powstały następujące euroregiony: Euroregion Karpaczi, Bug, Dolny Dunaj, Górny Prut.

Rozwój euroregionów daje Ukrainie praktyczne możliwości budowania europejskiego potencjału integracyjnego. Celem utworzenia wymienionych euroregionów jest organizacja i koordynacja wspólnych działań, sprzyjanie współpracy gospodarczej, naukowej, ekologicznej, oświatowej oraz wsparcie poszczególnych projektów dotyczących rozwoju infrastruktury przygranicznej sąsiadujących terenów, sprzyjanie rozwojowi kontaktów między obywatelami krajów-członków euroregionów, wyznaczenie potencjalnych kierunków wspól-

pracy wielostronnej krajów-członków. Euroregiony powinny stać się połączonym systemem i sprzyjać rozwojowi współpracy między organizacjami, instytucjami i agencjami międzynarodowymi.

Najdłużej współpracę transgraniczną prowadzi Euroregion Karpacki i Bug, w których problemy są bardzo podobne. Rozwój kontaktów między członkami utrudnia zróżnicowany stopień rozwoju społeczno-ekonomicznego krajów i regionów, które weszły w skład organizacji międzyregionalnych.

Wspólnym elementem jest to, że do euroregionów weszły słabo rozwinięte regiony, które tradycyjnie były peryferyjne. Dla części ukraińskiej negatywny wpływ ma fakt inercji miejscowych organów władzy, brak odpowiednich rzeczywistych upoważnień do realizowania wspólnych projektów inwestycyjnych oraz brak możliwości finansowania ze strony państwa oraz brak środków własnych na te cele. Barrierami są również rozbieżności w systemie i przepisach celnych, podatkowych i innych aktach prawnych krajów będących członkami euroregionu, brak instytucji finansowych specjalizujących się w rozliczeniach między partnerami w walutach narodowych, udzielaniu kredytów i pożyczek niezbędnych do realizowania projektów o charakterze transgranicznym, zabezpieczaniu i udzielaniu gwarancji inwestorom zagranicznym, inwestującym swój kapitał we wspólne podmioty gospodarcze ulokowane w przyległych regionach itp.

Trudna i złożona jest również sytuacja ekonomiczna po obu stronach granicy. Przemysł i gospodarstwa wiejskie w przygranicznych regionach Ukrainy oraz partnerzy euroregionalni mocno odczuli przejście do gospodarki rynkowej, które było związane z wieloma negatywnymi następstwami społecznymi i socjalnymi, np. ze zmniejszeniem ilości miejsc pracy.

Należy podkreślić, że w Euroregionie Karpackim oraz Bug jeszcze ciągle zbyt mało uwagi poświęca się rozwijaniu współpracy w zakresie procesów produkcyjnych, chociaż przykłady pokazują, że byłoby to bardzo efektywne. Szczególnie odnosi się to do wykorzystania możliwości przemysłu przetwórczego oraz przemysłu maszynowego [Долішній, Злупко, Вовканич та ін., 2003, s. 348-349].

Związki transgraniczne wykazują niską efektywność finansowo-inwestycyjną. Biorąc pod uwagę przyszłe wstąpienie krajów Centralnej i Wschodniej Europy do UE ekonomicznie wygodną strategią dla Ukrainy mogłoby być utworzenie na terenie przygranicznym krajów – członków euroregionów wspólnych przedsiębiorstw siostrzanych z udziałem części kapitału ukraińskiego. Kontrolowany eksport kapitału stworzyłby możliwość uzyskania na terenie innego kraju korzyści płynących z rynku zachodnioeuropejskiego, bez odczuwania ograniczeń taryfowych i innych. Na przykład po wstąpieniu do UE większość jej nowych członków, będąc jednocześnie członkami Euroregionu Karpackiego, zachowało odpowiednio wysoką dynamikę kontaktów handlowych z Ukrainą. W latach 2004-2006 ogólny obrót w handlu ze Słowacją wzrósł niemal 1,7 razy,

z Polską – 1,5 razy, z Węgrami – 1,2 razy. Przy tym wzrost handlu Ukrainy z nowymi członkami UE był wyższy niż z Unią Europejską w całości – w latach 2004-2006 obrót z UE-25 wzrósł o 40,5%, a z 10 nowymi członkami UE o 49,9%

Szczegółową statystykę odnośnie kontaktów handlowych Ukrainy z jej bezpośrednimi sąsiadami – członkami Euroregionu Karpackiego przedstawia tabela 1.

Tabela 1. Wymiana handlowa Ukrainy z krajami sąsiednimi – nowymi członkami UE

	1995	2004	2005	2006	2006 do 1995	2006 do 2004
Polska						
Eksport	130 901	763 206	979 908	1 010 916	772,3%	132,5%
Import	237 105	802 352	968 679	1 406 678	593,3%	175,3%
Obrót	368 006	1 565 558	1 948 587	2 417 594	656,9%	154,4%
Saldo	-106 204	-39 146	11 229	-395 762	-	-
Węgry						
Eksport	177 177	849 853	807 632	690 689	389,8%	81,3%
Import	117 032	270 062	362 321	647 893	553,6%	239,9%
Obrót	294 209	1 119 915	1 169 953	1 338 582	455,0%	119,5%
Saldo	60 145	579 791	445 311	42 796	-	-
Słowacja						
Eksport	149 667	289 082	398 107	508 621	339,8%	175,9%
Import	74 841	200 771	216 472	304 037	406,2%	151,4%
Obrót	224 508	489 853	614 579	812 658	362,0%	165,9%
Saldo	74 826	88 311	181 635	204 584	-	-

Źródło: [Зовнішньоекономічна..., 1996, s. 4-5; Зовнішня торгівля..., 2005; Зовнішня торгівля..., 2006; Зовнішня торгівля..., 2007].

Dane zamieszczone w tabeli 1 wskazują, że najbardziej znaczącym i dynamicznym partnerem handlowym Ukrainy w ostatnich dziesięciu latach była Polska, z którą jednak wskaźniki roczne obrotu towarowego charakteryzują się w większości wypadków saldem ujemnym. Sytuacja odwrotna jest w handlu z Węgrami: przeważało saldo dodatnie, ale jego wyniki i dynamika (szczególnie w tym stuleciu) zbliżały się do wyników w handlu z Polską. Stosunkowo najniższym poziomem, przy dodatnim saldzie, charakteryzowały się kontakty handlowe ze Słowacją, która pod względem potencjału ekonomicznego ustępuje dwóm pozostałym, bezpośrednim zachodnim sąsiadom Ukrainy. Powyższe cechy charakterystyczne były dla kontaktów handlowych w ostatnich trzech latach, za wyjątkiem obrotów z Węgrami – można dostrzec znaczne zmniejszenie zakupów ukraińskich towarów ze strony Węgier [Будкін, 2006, s. 430-431].

Na efektywność działania Euroregionu Karpackiego wpłynął negatywnie fakt, że pomijając wsparcie rządów krajów – członków euroregionu w trakcie tworzenia tej organizacji międzynarodowej, nie miała ona znacznego wsparcia ze strony centralnych organów władzy. Na przykład w Polsce, długi czas dyskutowano nad kwestią uczestnictwa w Euroregionie Karpackim, a jego utworzenie uważano za działanie polityczne [Студенников, 2000].

Szkoda, że zakładanie wielkich związków międzyregionalnych odbywa się z wielkimi trudnościami tak organizacyjnymi, jak i o charakterze politycznym (brak uregulowanych stosunków między Węgrami i Słowacją oraz Rumunią). Od dnia podpisania umów faktycznie był opracowywany tylko mechanizm połączenia. Do wielu ekonomicznych przyczyn tak powolnego tempa wzrostu działalności euroregionu należy zaliczyć brak możliwości finansowych regionów – członków, co jest uzasadnione trudnościami okresu przejściowego. Znaczącą barierą jest także brak doświadczeń w tworzeniu związków międzyregionalnych. Twórcy tych związków uważają, że doświadczenie Europy Zachodniej w tej sferze jest mało rozpowszechnione. Następstwem tego współpraca transgraniczna w ramach euroregionów z udziałem regionów ukraińskich praktycznie nie odróżnia się od istniejących form współdziałania w innych regionach Ukrainy. Działalność związków koncentruje się tylko na przygotowaniu dla rządzących struktur propozycji dotyczących zwiększenia ilości przejść granicznych oraz rozbudowy infrastruktury. Prowadzone są również fora przedsiębiorców poświęcone współpracy transgranicznej, organizowane są seminaria naukowe, odbywają się coroczne spotkania rektorów uniwersytetów itd. Można było zauważyć dosyć aktywne kontakty w sferze kultury, sztuki i sportu. Jednakże w tym samym czasie realizowano tylko nieznaczną ilość wspólnych projektów o charakterze gospodarczym.

Zestawienia potencjału i wyników współpracy transgranicznej prowadzonej w ramach Euroregionu Karpackiego oraz Bug, od udziału których w znacznej mierze zależy sukces włączenia Ukrainy w Bałtycko-Czarnomorską oś współpracy oraz jej perspektywy integracji z UE, pokazują niewystarczającą jej efektywność.

Dziedziny, które przygraniczne regiony Ukrainy powinny brać pod uwagę i jak najaktywniej włączać do współpracy poprzez funkcjonowanie w subregionalnych związkach to:

1. Efektywność współpracy w ramach euroregionów zabezpieczana jest w priorytetach interesów regionalnych na poziomie państwa, przy czym interesy państwa realizowane są nie wprost, lecz są rozśrodkowane przez realizację interesów regionu. To właśnie przez integrację regionów Ukraina może zintegrować się z UE.
2. Sukces realizacji programów euroregionów zależy w dużej mierze od tego, czy powstanie jednostka administracyjna, która zostanie włączona do euroregionu, będąca realnym podmiotem zewnętrznych kontaktów ekonomicznych. Dotyczy to rozdzielenia władzy między centrum i regionami.

3. Należy opracować mechanizmy przekazywania części zadań centralnych organów władzy do regionów przy utworzeniu przez nie związków międzynarodowych – euroregionów. Bez takiego podziału nie można oczekiwać efektywnej działalności nie tylko euroregionów, ale również wykonywania obowiązków płynących z umów zawartych przez obwody. Faktyczne podpisanie umów międzynarodowych nie tworzy żadnych możliwości sprzyjających rozwojowi współpracy pomiędzy stronami.
4. Współpraca międzyregionalna i międzynarodowa może być efektywna tylko w wypadku, kiedy będzie posiadać ukształtowaną infrastrukturę społeczno-ekonomiczną, pozwalającą na włączenie do tego procesu struktur rynkowych. W znacznej mierze właśnie z tego powodu działalność euroregionów zachodnich regionów Ukrainy nie daje jak na razie znaczących efektów.
5. Jak pokazuje praktyka światowa, określonym i nadzwyczajnie znaczącym czynnikiem przy formowaniu i dalszym efektywnym funkcjonowaniu euroregionu jest wybór terenu z punktu widzenia optymalnej jego wielkości i położenia geograficznego. Dla Euroregionu Karpackiego i Euroregionu Bug charakterystyczne jest ich centralne położenie w Europie (choć regiony – członkowie związków są peryferyjnie położone w odniesieniu do swoich państw) oraz położenie kontaktowe. Tereny badanych euroregionów można nazwać mostami łączącymi, przez które przechodzą najkrótsze szlaki z WNP do Europy Zachodniej oraz między krajami Morza Bałtyckiego i Czarnego.

Doświadczenie Euroregionu Karpackiego i Euroregionu Bug jest ważne dla liderów nowotworzonych euroregionów, którzy mogą się wiele z niego nauczyć – dla Euroregionów „Dolny Dunaj” i „Górny Prut”. Problemy, jakie nie od razu były zauważone przez ich członków, doprowadziły w końcu do powstania nowej sytuacji w rozwoju kontaktów. Najpierw należy koniecznie skoncentrować uwagę na zbadaniu poziomu kompetencji organów władzy państwowej i samorządu miejscowego, które są podmiotem współpracy transgranicznej realizowanej w ramach euroregionów. Pozwoli to uniknąć sytuacji, w których wystąpią nieadekwatności zasobów prawnych i finansowo-ekonomicznych w rozwiązywaniu wspólnych problemów. Niezbędne jest odpowiednio wczesne znalezienie wsparcia w stolicach narodowych. Mechanizm funkcjonowania euroregionów powinien być odpowiednio przygotowany niezależnie od konkretnych osób, które reprezentują terytoria. W idei euroregion powinien być budowany na wspólnych interesach dotyczących zabezpieczenia etnicznej tolerancji, bezpieczeństwa ekologicznego, harmonijnego rozwoju obszaru, a nie skupiać się wokół osobistych kontaktów, które niezaprzeczalnie odgrywają rolę decydującą na etapie formowania związków transgranicznych. Osiągnięcie odczuwalnych rezultatów współpracy transgranicznej możliwe jest tylko pod warunkiem podejścia do tych inicjatyw jak do codziennej wytężonej pracy [Студенников, 2000].

Na drodze nawiązywania nowych stosunków dwustronnych i wielostronnych na Ukrainie i w innych krajach Centralnej i Wschodniej Europy, bardzo niska jest efektywność mechanizmów współpracy, opartej na nowych umowach i porozumieniach. Uwarunkowane jest to dwoma podstawowymi przyczynami: brakiem dokładnej strategii rozwoju społeczno-ekonomicznego państwa, włączając programy rozwoju jego poszczególnych jednostek terytorialno-administracyjnych, czyli tej polityki państwa, którą można by było realizować za pomocą euroregionów oraz brakiem dobrze umocowanych w prawie, ustawowo określonych praw i obowiązków wszystkich rodzajów i poziomów władzy państwowej w rozwiązywaniu kwestii współpracy międzyregionalnej i transgranicznej, czyli tych mechanizmów na doskonalenie których jest nastawiony system euroregionów.

Na chwilę obecną włączanie konkretnych mechanizmów współpracy subregionalnej może być przyśpieszone przez wprowadzenie następujących działań: utworzenie giełd partnerskich, rozwinięcie działalności konsultacyjnej, podniesienie poziomu profesjonalizmu oraz edukacji podmiotów zajmujących się przedsiębiorczością, co mogłoby być realizowane na poziomie centrów narodowych; zmniejszenie istniejących tak fizycznych (zbyt mała ilość obiektów infrastruktury przygranicznej), jak i prawnych barier przez wprowadzanie nowych inicjatyw ustawodawczych; likwidowanie „oporów w świadomości ludzi”, ze względu na fakt, że motywacja do współpracy dzisiaj waha się pomiędzy obawą i brakiem zainteresowania.

Naszym zdaniem można przełamać powściągliwość przedsiębiorców przez włączenie do współpracy firm i przedsiębiorstw posiadających dobrą reputację, które mogłyby udostępnić partnerom z euroregionu nie tylko konieczny kapitał, ale również odpowiednie *know-how*.

Wykonanie tylko tych działań naszym zdaniem będzie impulsem do rozwoju spektrum kontaktów transgranicznych, a obecnie jest jednym z najważniejszych komponentów procesu integracji w Europie Wschodniej i Centralnej.

LITERATURA

- Будкін В., *Співробітництво Західних областей України з країнами ЄС*, „Журнал європейської економіки” 2006, №4, Т. 5.
- Долішній М. І., Злупко С. М., Вовканич С. Й. та ін., *Регіональна політика і механізм її реалізації*, За ред. акад. НАН України М. І. Долішнього, К.: Наукова думка, 2003.
- Foreign Direct Investment for Development. Maximizing Benefits Minimizing Costs*, OECD Report, 2002.
- Лендел М., *Досвід Карпатського Євроегіону: Поштовх до переосмислення моделі транскордонного співробітництва*, [в:] *На шляху до Європи. Український досвід євроегіонів*, К.: Логос, 2000.

Студенніков І., *Транскордонне співробітництво як крок до визначення концепції регіональної політики*, [в:] *На шляху до Європи. Український досвід єврорегіонів*, К.: Логос, 2000.

Транскордонне співробітництво в умовах розширення Європейського Союзу на схід, Монографія, В. П. Мікловда, М. А. Лендел, С. С. Слава, С. В. Сембер та ін.; За заг. ред. д-ра екон. наук, проф., член-кор. НАН України В. П. Мікловди, д-ра екон. наук, проф., член-кор. УААН М. А. Лендела, канд. екон. наук доцентів С. С. Слави і С. В. Сембера, Ужгород: Карпати, 2006.

Зовнішньоекономічна діяльність України. 1995 рік, НДІ статистики Міністерства статистики України, 1996.

Зовнішня торгівля України товарами. 2004 рік; „Експрес-інформації Державного комітету статистики України” 13 лютого 2005, №40.

Зовнішня торгівля України товарами. 2005 рік; Експрес-інформації Державного комітету статистики України” 10 лютого 2006, №32.

Зовнішня торгівля України товарами. 2006 рік, „Експрес-інформації Державного комітету статистики України” 9 лютого 2007, №29.

Streszczenie

W opracowaniu podjęto problematykę rozwoju euroregionów jako najwyższej formy współpracy transgranicznej. Zidentyfikowano ich istotę i cechy charakterystyczne, a także zwrócono uwagę na specyfikę procesu kształtowania struktur euroregionalnych w krajach postkomunistycznych. Przedstawiono uwarunkowania rozwoju euroregionów na terenie Ukrainy na przykładzie Euroregionu Karpackiego i Bug, wskazując na efektywność współpracy w ich ramach i dziedziny jej dalszego umacniania.

Euroregions as the Highest Organizational and Functional Level of Transborder Cooperation

Summary

The issue of euroregions development as the highest form of transborder cooperation was investigated in the study. Their essence and characteristics were identified, and the attention was paid to peculiarity of the process of shaping euroregional structures in the post-communist countries. The conditions for euroregions development in Ukraine were presented taking as example Euroregion Karpacki and Euroregion Bug, indicating efficiency of the cooperation within the euroregions and fields for its further enhancing.

